

สรุป

การศึกษาการเจริญเติบโต ลักษณะทางการสืบพันธุ์ของโคสาวพื้นเมืองภาคใต้ที่แทะเล็มในแปลงหญ้าพลิแคทูลัมอย่างต่อเนื่องด้วยอัตราการแทะเล็ม 1.04 และ 2.08 ไร่ต่อตัว รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของผลผลิต และคุณค่าทางโภชนาของแปลงหญ้าในระหว่างการแทะเล็มของโค สรุปได้ว่า การปล่อยโคสาวพื้นเมืองภาคใต้ลงแทะเล็มในแปลงหญ้าพลิแคทูลัมอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 364 วัน ด้วยอัตราแทะเล็ม 1.04 ไร่ต่อตัว ไม่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาการเจริญเติบโต ลักษณะทางการสืบพันธุ์ของโค และความคงอยู่ของแปลงหญ้า ถึงแม้ในช่วงปลายของการแทะเล็มปริมาณพืชอาหารสัตว์ในแปลงหญ้าลดลง แต่คุณภาพโดยรวมของแปลงหญ้ายังคงเหมาะสมสำหรับการแทะเล็มของโค เนื่องจากมีการงอกใหม่ของหญ้าหลังการแทะเล็ม อย่างไรก็ตาม หากปล่อยโคลงแทะเล็มในแปลงหญ้าพลิแคทูลัมด้วยอัตราแทะเล็ม 1.04 ไร่ต่อตัว ในระยะเวลาที่นานขึ้นอาจส่งผลกระทบต่อความคงอยู่ของแปลงหญ้า ตลอดจนการเจริญเติบโตของโค

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการเสริมและไม่เสริมอาหารชั้นต่อการเจริญเติบโตของโคสาวพื้นเมืองภาคใต้ที่แทะเล็มในแปลงหญ้า เพื่อที่จะเป็นประโยชน์และสนับสนุนให้นักวิจัยนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาผลของอัตราการแทะเล็มทั้ง 2 ระดับ ในระยะเวลาที่ยาวนานขึ้น เพื่อให้สามารถสรุปผลของอัตราการแทะเล็มที่มีต่อการเจริญเติบโตของโค ตลอดจนปริมาณพืชอาหารสัตว์ คุณค่าทางโภชนาของทุ่งหญ้าและการฟื้นตัวของทุ่งหญ้าได้อย่างถูกต้อง และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาการเจริญเติบโตของโคสาวพื้นเมืองภาคใต้ที่แทะเล็มในแปลงหญ้าที่มีการใส่ปุ๋ยเพิ่มขึ้น รวมถึงการใช้แปลงหญ้าผสมถั่วเพื่อเป็นข้อมูลเสริมจากข้อเสนอแนะที่ 2
4. ควรมีการพิจารณาถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจภายหลังการแทะเล็ม เพื่อใช้เป็นข้อมูลแนะนำแก่เกษตรกรในการเลือกใช้อัตราการปล่อยโคลงแทะเล็มในแปลงหญ้า ตัวอย่างเช่น จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า โคที่ปล่อยที่อัตราการแทะเล็ม 1.04 และ 2.08 ไร่ต่อตัว มีน้ำหนักเพิ่มต่อพื้นที่เท่ากับ 107.20 และ 60.53 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับ ซึ่งหากโคมีชีวิตราคา กิโลกรัมละ 45 บาท พบว่า ในทุ่งหญ้าขนาดเท่ากันการเลี้ยงที่อัตราการแทะเล็ม 1.04 ไร่ต่อตัว จะสามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจได้มากกว่าที่อัตราการแทะเล็ม 2.08 ไร่ต่อตัว เป็นต้น
5. ในกรณีที่มีโคทดลองและงบประมาณมากเพียงพอ ควรทำรั้วให้โคแต่ละตัวเป็นหน่วยทดลอง (experimental unit) ที่แท้จริง เพื่อเปรียบเทียบผลของอัตราการแทะเล็มที่มีต่อการเจริญเติบโตของโคได้อย่างถูกต้อง
6. ข้อมูลรวบรวมการเป็นสัตว์ และการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนโปรเจสเตอโรนในวงรอบการเป็นสัตว์ของโคสาวพื้นเมืองภาคใต้ ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลเบื้องต้น และเป็นการศึกษาครั้งแรกในโคพื้นเมืองภาคใต้ จึงนำเสนอในรูปของค่าเฉลี่ยจากโคทั้ง 2 กลุ่ม อย่างไรก็ตาม ข้อมูลรวบรวมการเป็นสัตว์ และการเปลี่ยนแปลงของฮอร์โมนโปรเจสเตอโรนในวงรอบการเป็นสัตว์ จัดเป็นข้อมูลที่สำคัญซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของโคพื้นเมือง จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมต่อไป